

Raad van Advies Waddenzeehavens

5 februari 17.30-20.00 uur

Prinsenhof Groningen

Martinikerkhof 23; 9712 JH Groningen

Agenda en Leidraad

Arjen Bosch

Agenda

- 1. Toelichting op agenda, verslag en mededelingen**
 - Verslag Raad van Advies 28 september 2017
 - Mededelingen
- 2. Gebiedsagenda Wadden 2050**
 - Projectstructuur
 - Werkbezoeken en Stuurgroep
 - Adviezen Regiecollege Waddenzee (RCW)
- 3. Gezamenlijke verklaring CWN en Waddenzeehavens**
 - Framework en uitwerking
- 4. Waddenautoriteit**
 - Opinievorming en Terms of Reference
- 5. Trilaterale regeringsconferentie en Port statement**
 - Letter of Intent
 - Port conference
- 6. Waddenfonds**
 - Uitwerking Investeringskader
- 7. Unesco-havens**
 - Hercertificering EcoPorts
- 8. Evaluatie Raad van Advies Waddenzeehavens**
 - Resultaten
 - Consultaties
 - Vooruitblik
- 9. Planning**
 - juni / september 2018 ?

Leidraad Raad van Advies Waddenzeehavens

Dit document leidt de deelnemers door de agenda van de Raad.

1. Agenda, verslag en mededelingen

Agenda

Stemt de Raad in met de agenda?

Verslag

[1b Verslag RvA 14 dd 28 september 2017]

Stemt de Raad in met het verslag van de vorige bijeenkomst ?
– **Zijn er nog opmerkingen naar aanleiding van het verslag ?**

Mededelingen

- Per 1 februari 2018 is Paul Pot benoemd tot directeur Port of Harlingen.
- Economische kentallen voor havens 2016

[1c Groei Noordelijke zeehavens zet door in 2016]

Hebben de leden mededelingen die niet zijn geagendeerd ?

2. Gebiedsagenda Wadden 2050

Projectstructuur

Alle overheden (excl. waterschappen) nemen deel aan de projectgroep. Deelname aan de projectgroep is gekoppeld aan een inspanning van ca 1 dag per week. De havens nemen hieraan deel met Arjen Bosch (Raad van Advies) en Bart van der Kolk (Groningen Seaports). Port of Harlingen en Port of Den Helder nemen deel in de Klankbordgroep (ca. één bijeenkomst per 6 weken). De 3 werkateliers dienen voor: 1 suggesties ambities en opgaven, 2 verificatie en suggesties voor uitwerking, 3 bespreking eindconcept. De projectgroep vraagt advies aan het Regiecollege Wadden, op een 7-tal specifieke thema's.

De stuurgroep vormt de Beslislijn, waarin Tineke Netelenbos de vertegenwoordiger is voor economie (havens, havenbedrijfsleven en visserij) en Fred Wouters (directeur Vogelbescherming) de Coalitie Wadden Natuurlijk vertegenwoordigt. Met de gemeenten is afgesproken dat de sectoren recreatie en toerisme in hun overwegingen meenemen.

[2a Voortgang Gebiedsagenda Wadden 2050 - 26-11-17]

Toelichting op de projectstructuur en timing, Arjen Bosch

Werkbezoeken en stuurgroep

Op 25 november 2017 vond een werkbezoek plaats aan het Eems Estuarium¹: Groningen-Seaports en Samenwerkende Bedrijven Eemsmond en op 24 januari 2018 ontmoette Tineke de havens van de Waddenzee en de visserij in een werkbezoek in de haven van Harlingen. De eerste stuurgroep bijeenkomst vond plaats op 5 december 2017.

¹ De gebiedsagenda maakt onderscheid tussen het Eems-Estuarium en de Waddenzee.

[2b Verslag Stuurgroep Gebiedsagenda 5 dec 2017]

[2c Terugmelding werkbezoek Vissersbond 24 jan 2018]

Terugkoppeling werkbezoeken en stuurgroep, Tineke Netelenbos

- **Verdieping Cor Zijderveld, Waterstof economie**
- **Verdieping vertegenwoordiger HSBA, Clustering scheepsbouw**

Discussiepapers Regiecollege Waddengebied (RCW)

Bart Kuipers heeft de laatste suggesties die in de vorige Raad zijn gemaakt in de Economische Review van de Waddenacademie naar tevredenheid verwerkt. De Review vormde de basis voor de discussie paper 'Havens als motor voor verduurzaming', die Arjen Bosch namens de projectgroep Gebiedsagenda ter advisering voorlegde aan het RCW. Voor het bedrijfsleven heeft Cor Zijderveld aan de advisering deelgenomen.

- Het RCW heeft de voorstellen over **Havens** in haar advies omarmd, met uitzondering van het voorstel voor windmolens, omdat dit op de discussiepaper Landschap en Energie vooruit liep.
- Nadien heeft het RCW ook over de discussiepapers voor **Energie** en **Landschap** geadviseerd.
- De discussie paper over **Natuur** is inmiddels naar het RCW verzonden.
- De discussie papers **Demografie** en **Kansen voor economie**, moeten nog starten.

[2d Discussie papers en RCW adviezen tot 29 jan 2018]

Presentatie discussie paper Havens motor voor duurzame ontwikkeling

- **Terugkoppeling RCW advisering haven, Cor Zijderveld**
- **Terugkoppeling RCW adviezen Energie en Landschap, Maria le Roy**
- **Discussiepaper Natuur, Eisse Luitjes – Piet Winterman**
- **Opinievorming over RCW adviezen en vooruitblik**

3. Gezamenlijke verklaring CWN en Waddenzeehavens

Tijdens de gezamenlijke ontmoeting van havens, havenbedrijven en de Coalitie Wadden Natuurlijk (CWN) op 28 september 2017 te Marrum, is afgesproken dat de secretarissen een gezamenlijk Statement zouden opstellen. Een dergelijk Statement is in voorbereiding maar vraagt wel een zorgvuldige formulering. De discussiepapers kunnen daar zeer behulpzaam bij zijn. Er is overeenstemming over de opzet om de verklaring tot één A4tje te beperken.

[3a Kernpunten CWN RvA Wzh]

[3b Naar een Statement RvA en CWN]

Stemt de Raad in met de volgende aanpak voor de verklaring ?

- **De voorgestelde opzet, waarbij de relevante passages uit de discussie papers als grondlegger dienen.**
- **De secretarissen werken het statement uit samen met een havenmedewerker (Bart van der Kolk) en een medewerker van CWN zijde, gevolgd door een bilaterale ronde.**
- **Ondertekening door havens, havenbedrijvenverenigingen en leden CWN bij de Wadden Sea Port conference op 17 mei 2018.**

Raad van Advies
Waddenzee
havens

4. Waddenautoriteit

De instelling van een Waddenautoriteit is in het Regeerakkoord opgenomen. De minister van Infrastructuur en Waterstaat schreef daarover een brief aan de Tweede Kamer. Op 24 januari vond daar een debat over plaats, waarbij de minister steun van de Kamer voor de instelling van een Waddenautoriteit kreeg. De Kamer vroeg hoe stakeholders en burgers betrokken worden. De minister gaf aan dat ze een verkenning gaat houden en na de zomer aan de Kamer rapporteert over haar bevindingen. Daarbij is goed als de Raad zich hierop voorbereid.

Coalitie Wadden Natuurlijk heeft een Terms of Reference voor een Waddenautoriteit opgesteld en daarover ook nauw met RWS samen gewerkt. Ook heeft CWN een inventariserende ronde gehouden bij de secretaris, de samenwerkende vaarrecreatie en visserij. Dat leverde geen overwegende bezwaren op, maar de bottom-line is dat een Beheerautoriteit bestaande uitvoeringsproblemen soepeler moet oplossen. Daarom moet bij de gebruikers/stakeholders geïnventariseerd worden welke problemen de stakeholders momenteel ervaren. De Coalitie verneemt graag hoe de leden van de Raad aankijken tegen de instelling van een Waddenautoriteit en de Terms of Reference.

[\[4a Kamerbrief Beheerautoriteit Waddenzee\]](#)

[\[4b Kort verslag AO Wadden 24 januari 2018\]](#)

[\[4c Terms of Reference Beheerautoriteit\]](#)

Presentatie Terms of Reference Waddenautoriteit, Ernest Briët (CWN)
- Gelegenheid voor Reflectie op de brief en het AO in de Tweede Kamer
- Gelegenheid voor reflectie op de Terms of reference

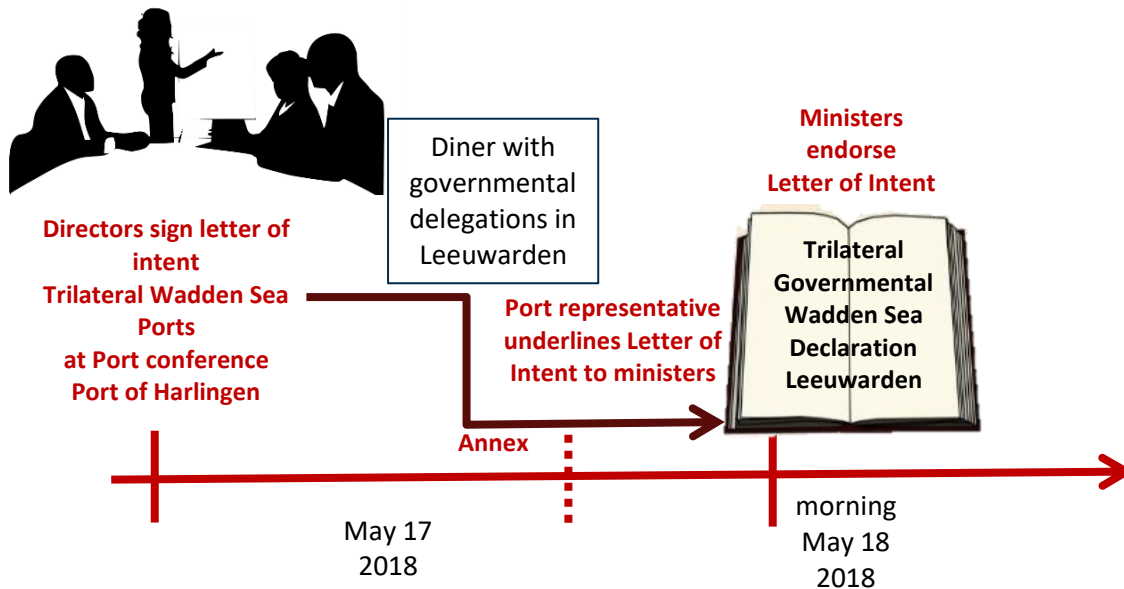
5. Trilaterale regeringsconferentie en Port Statement

De voorgestelde tekst van de kerngroep is op 17 november 2017 in de Wadden Sea Board besproken en als inspraakrijp rondgezonden. De Duitse ministeries waar havens onder ressorteren hadden bezwaar tegen de manier waarop de tekst in de Annex was opgenomen.

In overleg met Niedersachsen Ports en Bremerhaven is de Annex veranderd in een Letter of Intent, die door zoveel mogelijk Waddenzeehavens kan worden ondertekend en de dag erop door de ministers kan worden omarmd. De inhoud van de Letter of Intent is niet substantieel veranderd.

De Letter of Intent wordt nu aan de directies van de ondertekenende havens voorgelegd. Ieder lid van de kerngroep draagt zorg om de havens in het eigen land te vragen of zij de Letter of Intent willen ondertekenen.

De procedure van de ondertekening is hieronder schematisch weergegeven. Voor het diner met de ministers/staatssecretarissen zijn enkele couverts voor de havens gereserveerd. Eén vertegenwoordiger van alle Waddenzeehavens wordt in de gelegenheid gesteld om tijdens de ministersconferentie een toelichting op de Letter of Intent te geven.

Samen met het ministerie van LNV en het Waddenfonds vindt afstemming plaats over de verschillende programma's. Harlingen heeft aangeboden de conferentie in het Entrepot-doc van de Willems haven te houden. Dit biedt ook de mogelijkheid om per trein te switchen tussen Harlingen en Leeuwarden. Zo kunnen deelnemers die geïnteresseerd zijn in Waddenfonds projecten, die ook in Harlingen zien, en aan haven workshops deelnemen. Secretaris Generaal van ESPO heeft toegezegd aan de Port Conference en eventueel het diner deel te nemen.

[5a Letter of intent Wadden Sea Ports]

- *Kan de Letter of Intent worden onderschreven?*
- *Zijn er suggesties voor de deelname en woordvoering van de havens op de ministersconferentie ?*
- *Zijn er suggesties voor het programma voor de Port conference Harlingen?*

6. Waddenfonds

Uitwerking Investeringskader Waddengebied

Het regieteam Investeringskader heeft een traject besproken om te komen tot een uitgewerkt Investeringskader. Daarvoor zijn de nodige werkzaamheden noodzakelijk, zodat er voor de zomervakantie bekend is welke projecten/programma's in welk jaar een beroep op het Waddenfonds gaan doen.

Alle werkateliers die waren voorzien, worden ingezet om het Investeringskader uit te werken. Het Regieteam Investeringskader heeft aangeboden om de havens te bezoeken, met name om tot maatwerk te komen en te ondersteunen om tot een goede uitwerking te komen.

[6a Oplegnotitie bij MJP IKW Waddenzeehavens]

[6b MJP versie10 na bespreking regieteam 21 december]

[6c Uitwerking WZH Investeringskader Waddengebied]

Opzet havenuitwerking Investeringskader voor havenprogramma

1. Building with Nature

Er zijn twee redelijk uitgewerkte en ook in het Investeringskade benoemde Building with Nature projecten:

- i. Haven Den Helder [Traject loopt]
- ii. Eems-Dollard [Lopend traject, maar aanscherping behoeft aandacht]

Coalitie Wadden Natuur en Programma Waddenzeehavens organiseren een

[Werkatelier Follow-up Building with Nature]:

- iii. Leren door doen projecten, zoals slibmotor of nieuwe projecten slib voor natuurontwikkeling ed.
- iv. Nieuwe grote integrale opgaven, bijvoorbeeld Westgat [Inbrengen Gebiedsagenda]

2. Energie

- v. Circulaire economie en CO2 reductie van bedrijven op haventerreinen.
Harlingen en Den Helder [Bijeenkomsten met bedrijven organiseren, maatwerk].
Eemshaven en Delfzijl [Al uitgewerkt]
- vi. Visserij schepen [Werkatelier Den Oever, Harlingen, Lauwersoog en visserij]
- vii. Duurzaam havenbedrijf [Meenemen in werkatelier uitwerking programma EcoPort]

3. EcoPorts

- viii. Innovatievragen verduurzamingsprojecten havenbedrijf.
[Programma EcoPort: Follow up werkatelier NOVU*]

*) Nederlandse Orde Van Uitvinders

Stemt de Raad in met de voorgenomen uitwerking Havenprogramma ?

7. UNESCO havens

Uitwerking Investeringskader Waddengebied

Voor Den Helder, Den Oever en Harlingen is de tweejaarlijkse hercertificering met behulp van twee studenten voorbereid. Port of Den Helder heeft het certificaat al gehaald. Ook bij Groningen Seaports en Harlingen ligt de certificering op schema. Lauwersoog heeft geen gebruik van de studenten gemaakt.

Kennis nemen van de stand van zaken

8. Evaluatie Raad van Advies Waddenzeehavens

Resultaten

De Raad van Advies bestaat inmiddels 7 jaar. Op basis van de jaarverantwoordingen is een overzicht van de geboekte resultaten gemaakt.

Consultaties

Begin 2018 zijn bijna alle leden geconsulteerd over de bereikte resultaten en de werkwijze. Het projectteam is ook plenair bevraagd. Het algemene beeld is dat men de vier kernpunten (Specialisatie, UNESCO havens, Gezamenlijk profileren en Waddenfonds) wil continueren en naar aanleiding van de consultatie te actualiseren.

Vooruitblik

Het voorstel is om bij Gezamenlijk profileren zich te richten op het inbrengen van gezamenlijke standpunten (niet op commerciële profilering). De Economische review kan dienen voor actualisatie van de specialisaties en de daar mee verband houdende transitie. Voor UNESCO havens worden de lijnen doorgetrokken, evenals voor de bijdragen aan de uitwerking van het havendeel in het Waddenfonds.

Voor de komende periode zal de Gebiedsagenda, Uitwerking Waddenfonds, Trilaterale Port conference, EcoPortcertificering en Follow-up Building with Nature speerpunten van de samenwerking zijn.

[8a Samenvatting Resultaten RvA]

[8b Meerjarenplan Waddenzeehavens 2014-2017]

[8c Jaarverslagen prg Wzh 2014 - 2017]

[8d Samenvatting Evaluatie uit consultaties jan 2018]

[8e Bloemlezing Evaluatie leden RvA Waddenzeehavens 26 jan 2018]

Wil de Raad van Advies Waddenzeehavens:

- *Reflecteren op de bereikte resultaten*
- *Reflecteren uitkomsten van de consultatie (Kernpunten en werkwijze)*
- *Wil de Raad twee of drie maal bijeenkomen (drie maal vraagt wel extra middelen)*
- *De bijgestelde kernpunten continueren en aanscherpen (zie boven)*

9. Planning

Volgende bijeenkomst juni ? oktober 2018 ?